

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 16

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя

31 серпня 2023 р., протокол № 11

Голова Вченої ради

Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»
освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри
психології та соціального
забезпечення
28 серпня 2023 р., протокол № 7

В.о. завідувача кафедри

 Марина ОКСЮТОВИЧ

Гарант освітньо-професійної програми

 Дмитро МЕЛЬНИЧУК

Розробник: доктор економічних наук, професор, професор кафедри психології
та соціального забезпечення МЕЛЬНИЧУК Дмитро

Житомир
2023-2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 2 / 16

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 23 «Соціальна робота»	Нормативна
Модулів – 2	Спеціальність: 232 «Соціальне забезпечення»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 12		3-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр
		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,62	Освітній ступінь: «бакалавр»	Лекції
		16 год.
		Практичні, семінарські
		16 год.
		Лабораторні
		- год.
		Самостійна робота
58 год.		
		Вид контролю: екзамен

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – 36 % аудиторних занять, 64 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 3 / 16

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – дати студентам системні знання з теорії зайнятості населення, її використанні у державній політиці управління зайнятістю, правових основ та державної практики управління зайнятістю.

Головними **завданнями** навчальної дисципліни є:

- засвоєння студентами знань про теоретичні положення державного регулювання зайнятості та оволодіння вміннями і навичками в застосовуванні цих знань в практиці регулювання механізмів ринку праці (РП) на рівні підприємства, галузі та економіки країни;

- розвиток у студентів здібностей до науково-дослідницької діяльності, самостійності та відповідальності.

За підсумками вивчення навчальної дисципліни студенти повинні бути обізнані стосовно такого:

- теоретичні основи державного регулювання зайнятості;
- види і форми зайнятості, її сутність; основи державної політики зайнятості; ринок праці як сфера здійснення зайнятості;
- механізм саморегулювання РП, механізм функціонування сучасного РП;
- концепції повної та глобальної, примусової та добровільної зайнятості;
- нормативні положення, які забезпечують гарантії зайнятості (про державну службу зайнятості, організацію оплачуваних громадських робіт, про порядок реєстрації безробітних громадян і виплату допомоги по безробіттю);
- підходи до визначення безробіття; основні види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне і практичне значення диференціації безробіття за видами;
- визначення рівня безробіття, причини неточного виміру рівня безробіття;
- визначення статусу безробітного в Україні та за методологією МОП;
- механізм регулювання рівня та структури безробіття;
- безробіття і макроекономічні показники; економічні й соціальні наслідки безробіття для особи і для суспільства;
- напрямки державної політики в соціальному захисті безробітних (надання державної допомоги безробітним, обмеження звільнення з роботи, створення робочих місць, економічні і соціальні заходи);
- види компенсацій при втраті роботи; особливості компенсації працівникам, які втратили роботу в зв'язку із змінами в організації виробництва і праці;
- складові індивідуальної пропозиції на РП; фактори, що характеризують якість робочої сили; поняття сукупної пропозиції робочої сили; джерела сукупної пропозиції робочої сили;
- якісний склад пропозиції робочої сили: за категоріями населення, віком, статтю, професіями, кваліфікацією;
- фактори, що впливають на обсяги індивідуального попиту на робочу силу; короткостроковий та довгостроковий попит на робочу силу;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 4 / 16

- регіонально-галузевий аналіз попиту на робочу силу; аспекти гнучкості РП: гнучкість витрат на робочу силу; характеристики гнучкого та жорсткого ринку праці; гнучкі форми зайнятості;

- сутність мотивації, активності та мобільності робочої сили:

- основні завдання і функції Мінпраці України і державної служби зайнятості відносно реалізації політики зайнятості;

- сучасне трудове законодавство на РП України;

- поняття та тенденції розвитку міжнародного ринку праці: глобалізація, її вплив на зайнятість, посилення міграційних процесів. розширення використання міжнародних трудових норм тощо; роль МОП в період посилення глобалізації; основні конвенції МОП з питань регулювання зайнятості.

Відповідно до змісту освітньо-професійної програми, опанування навчальної дисципліни «Державне регулювання зайнятості» забезпечуватиме формування інтегральної компетентності, а також загальних (ЗК) та спеціальних компетентностей (СК).

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі соціального забезпечення, що передбачає застосування теорій та методів соціальної політики і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

СК4. Здатність використовувати адміністративно-правові механізми призначення та контролю в системі соціального захисту населення.

СК12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.

СК15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності.

Програмними результатами навчання (РН) є:

РН7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.

РН11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.

РН17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.

РН20. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 5 / 16

принципово нових ідей.

РН21. Визначати умови формування та використання людського капіталу на різних рівнях соціально-економічної системи, аналізувати стан ринку праці та сприяти реалізації державної політики зайнятості, приймати практичні рішення щодо управління трудовим потенціалом.

3. Програма навчальної дисципліни **МОДУЛЬ 1**

Тема 1. Предмет, об'єкти і суб'єкти державного регулювання зайнятості.

Предмет державного регулювання зайнятості. Основні питання концепції зайнятості. Об'єкти і суб'єкти державного регулювання зайнятості. Напрямки державного регулювання зайнятості.

Суб'єкти на ринку праці і їх інтереси. Кон'юнктура ринку праці. Елементи ринку праці. Саморегулювання ринку праці. Поведінка роботодавців та найманих працівників при неврівноваженій кон'юнктурі ринку праці.

Перший світовий досвід державного регулювання зайнятості президента США Франкліна Делано Рузвельта (1932р.). Роль держави в регулюванні процесів, що відбуваються на ринку праці.

Тема 2. Державна політика зайнятості в Україні.

Державна політика зайнятості як складова соціальної та економічної політики. Мета і завдання державної політики зайнятості. Основні принципи державної політики зайнятості. Місце зайнятості в політиці держави. Сучасне поняття зайнятості. Законодавче визначення зайнятості в Україні. Економічна і соціальна сутність зайнятості. Єдність економічного, соціального та демографічного змісту зайнятості.

Концептуальний поділ зайнятості (повна, глобальна, примусова зайнятість). Класифікація основних форм зайнятості за організацією робочого часу, за стабільністю трудової діяльності, за статусом. Продуктивна, ефективна, нерегламентована зайнятість. Економічне і соціальне значення цих форм зайнятості. Принципова основа нелегальної та нерегламентованої форм зайнятості.

Тема 3. Ринок праці як сфера здійснення зайнятості.

Ринок праці як сфера соціально-трудова відносин, здійснення зайнятості, відтворення робочої сили і суспільного поділу праці. Роль, особливості і функції внутрішньофірмового ринку праці. Дисбаланс на внутрішньофірмовому ринку праці. Маркетинг і регулювання внутрішньофірмового ринку праці.

Двоїстість ринку праці. Різниця між первинним і вторинним ринками праці та її практичне значення. Гнучкість і жорсткість ринку праці. Зв'язок між гнучкістю ринку праці та гнучкістю соціально-трудова відносин. Фактори гнучкості ринку праці: розвинуте конкурентне середовище, раціональні витрати

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 6 / 16

на робочу силу, інтеграція у світовий ринок.

Основні моделі ринку праці: патерналістська, соціал-демократична, ліберальна. Їх основні характеристики та представники.

Гнучкі форми зайнятості. Організаційно-технологічний процес виробництва і стан виробничих відносин як умови застосування гнучких форм зайнятості. Види гнучких форм зайнятості. Причини жорсткості ринку праці України. Дискримінація на ринку праці. Її основні види.

Тема 4. Механізми регулювання зайнятості.

Ринковий механізм регулювання зайнятості. Попит і пропозиція праці як функція заробітної плати. Побудова кривих попиту і пропозиції. «Хрест Маршала» як графічний вигляд ринкового механізму регулювання зайнятості. Цінова (ринкова) рівновага на ринку праці. Трудодіфіцитний, трудонадлишковий і рівноважний ринок праці. Інституціональний механізм регулювання ринку праці як протидія некерованим процесам ринкового механізму. Лінії зв'язку суб'єктів соціально-трудова відносин. Їх зміст і спрямованість.

Поняття ціни і вартості робочої сили. Зайнятість і доходи населення. Доходи в сфері зайнятості. Вплив диференціації доходів на зайнятість.

Використання ринкового механізму в справі державного регулювання зайнятості. Вплив на зайнятість зростання виробництва суспільних благ, а також трансфертів, субсидій і податків.

Тема 5. Попит і пропозиція праці.

Вузьке і широке поняття попиту на працю. Індивідуальний і сукупний попит на працю. Фактори впливу на попит. Вплив зміни заробітної плати, обсягів виробництва, капіталу і технології на попит. Ефект масштабу і ефект заміни. Сутність короткострокового і довгострокового попиту на працю. Гранична продуктивність. Сутність закону зменшення граничної віддачі. Пряма еластичність попиту на працю по заробітній платі. Перехресна еластичність попиту на працю, їх практичне значення.

Індивідуальна пропозиція робочої сили на ринку праці. Теорія корисності в індивідуальній пропозиції праці. Пропозиція часу індивідом на ринку праці. Криві байдужості. Особливості кривих байдужості. Цінність відпочинку і доходу. Бюджетна лінія.

Пропозиція індивідом якості робочої сили. Визначення якості робочої сили. Людський капітал та вигідність інвестування в нього індивідом, підприємцем, суспільством. Вплив якості робочої сили на зайнятість.

Пропозиція інтенсивності праці. Зв'язок між заробітною платою, якістю, інтенсивністю праці та її продуктивністю.

Сукупна пропозиція робочої сили у вузькому і широкому понятті. Фактори впливу на сукупну пропозицію робочої сили (заробітна плата, статево-вікова структура населення, добробут і податкова політика, освітній, культурний рівень і національні традиції). Джерела пропозиції робочої сили.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 7 / 16

Тема 6. Безробіття і гнучкість ринку праці.

Визначення безробіття. Безробіття як неприйнятна альтернатива зайнятості. Економічні і соціальні наслідки безробіття. Причини виникнення і види безробіття. Основні причини безробіття в Україні. Причини особливої небезпеки для економіки і соціального стану хронічного безробіття. Соціальні та економічні наслідки безробіття. Безробіття і макроекономічні показники. Природний рівень безробіття. Безробіття і вільні робочі місця. Безробіття і обсяг ВВП (закон Оукена). Безробіття і інфляція (крива Філіпса).

Приховане безробіття. Хто може бути визнаний безробітним в Україні. Напрями державних заходів щодо скорочення рівня безробіття. Два можливі підходи держави щодо скорочення безробіття: американський («жорсткий») та шведський («протекціоністський»).

Показники безробіття. Соціальний захист безробітних. Головні принципи соціального захисту безробітних. Джерела виплати допомоги по безробіттю, умови виплати, терміни виплати, розміри виплати, умови не виплати, компенсації і гарантії при втраті роботи. Пільгові умови працевлаштування.

МОДУЛЬ 2

Тема 7. Інформаційне і наукове забезпечення державного регулювання зайнятості.

Еволюція інформаційного забезпечення державного регулювання зайнятості в Україні. Комп'ютеризація інформаційно-аналітичного процесу в державній службі зайнятості. Методи інформаційного забезпечення державного регулювання зайнятості. Державна (адміністративна) статистична звітність, сфера її застосування, переваги і недоліки. Вибіркове обстеження домогосподарств з питань економічної активності населення, сфера застосування результатів, переваги і недоліки, метод вибіркового перевірок суб'єктів господарювання державною службою зайнятості.

Міжнародні норми адміністративної статистичної звітності. Абсолютні і відносні показники зайнятості населення.

Наукове забезпечення державного регулювання зайнятості населення в Україні. Наукові установи України, які займаються проблемами ринку праці та зайнятості. Моніторинг зайнятості. Зміст і застосування форм державної статистичної звітності. Теоретико-методологічний аналіз проблем зайнятості: завдання, рівні, напрями аналізу.

Тема 8. Правове забезпечення державного регулювання зайнятості.

Права громадян України та іноземців щодо зайнятості і соціального захисту, які викладені в Конституції України у статтях 24, 26, 36, 39, 40, 42, 43, 44 і 46. Закон України «Про зайнятість населення», причини його багаторазового коригування, відповідність міжнародним нормам. Головні принципи зайнятості, які закладені в законі: виключне право громадян розпоряджатись своїми здібностями до праці, відповідальність держави за створення умов для реалізації прав громадян на працю. Підходяща робота.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 8 / 16

Додаткові гарантії зайнятості для окремих категорій населення. Компенсації і гарантії при втраті роботи.

Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття». Принципи страхування. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, джерела його утворення, напрями витрат. Обчислення страхового стажу. Розміри допомоги по безробіттю. Допомога в період професійної підготовки. Дотація роботодавцю на створення нових робочих місць. Забезпечення незастрахованих осіб.

Інші нормативні документи, які регулюють зайнятість і безробіття, котрі затверджені Кабінетом Міністрів України. Контроль за додержанням законодавства України про зайнятість населення.

Тема 9. Організаційні методи державного регулювання зайнятості.

Сутність економічно-заохочувальних і адміністративно-організаційних методів регулювання зайнятості. Механізм зупинення вивільнення працівників за певних умов з окремих підприємств.

Сутність активної і пасивної політики держави в галузі зайнятості. Активні заходи держави на ринку праці і джерела їх здійснення. Профорієнтація, профпідготовка, перекваліфікація і підвищення кваліфікації персоналу в системі активних заходів державного регулювання зайнятості, їх роль і недоліки, які мають місце в Україні.

Роль громадських робіт у заходах по запобіганню безробіттю. Розширення сфери докладання праці за рахунок введення в дію нових робочих місць та поширення гнучких форм зайнятості. Державне сприяння самозайнятості. Сутність і вплив на зайнятість пасивних методів. Раціональне співвідношення витрат на активні і пасивні заходи. Трудова активність, трудова мобільність і міграція населення. Політика трудової міграції як складова політики зайнятості в державі. Показники трудової активності, трудової мобільності і міграції. Позитивні і негативні наслідки трудової міграції.

Державна і регіональні програми зайнятості. Їх розробка, узгодження. схвалення, моніторинг виконання, роль профспілок і підприємців у розробці програм зайнятості.

Тема 10. Органи державного регулювання зайнятості. Профспілки на ринку праці.

Функції держави на ринку праці. Склад органів державного регулювання зайнятості. Міністерство праці і соціальної політики України, його функції, права і обов'язки в галузі зайнятості і соціального захисту безробітних, методи впливу на попит і пропозицію праці, взаємодія з іншими органами державного управління.

Система державної служби зайнятості (ДСЗ) як головна складова інфраструктури ринку праці. Функції, права, обов'язки ДСЗ, чим вони визначаються. Структура та статус ДСЗ. Міжнародні принципи, на яких

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 16

базується діяльність ДСЗ. Взаємодія ДСЗ з іншими органами державної влади і суб'єктами інфраструктури ринку праці та підприємствами. Кадри системи ДСЗ, їх підготовка та підвищення кваліфікації. Оцінка ефективності роботи системи ДСЗ та показники її діяльності.

Профспілки – головний суб'єкт соціального партнерства. Функції профспілок і першочергові завдання. Профспілки і соціально-трудова відносина. Профспілки і страйк. Моделі колективних переговорів і страйку. Модель Чемберлена, модель Хікса, модель Ашенфельтера-Джонсона. Нова роль і функції профспілок України. Проблеми профспілок України та протиріччя в їх діяльності. Спілки роботодавців на ринку праці.

Тема 11. Особливості і проблеми зайнятості та безробіття в Україні.

Аналіз сучасного стану зайнятості і безробіття в Україні. Особливості та етапи формування ринку праці. Вплив реформування заробітної плати на стан зайнятості і безробіття. Соціально-демографічні групи населення та їх місце в сфері зайнятості. Економічна і соціальна функція молоді. Причини молодіжного безробіття. Особи середнього віку (30-49 років). Особи передпенсійного віку. Зайнятість пенсіонерів і підлітків. Фактори впливу на рівень зайнятості пенсіонерів та підлітків. Зайнятість жінок і причини їх безробіття та незайнятості.

Особливості структури зайнятості та негативні тенденції в структурі зайнятості населення в Україні. Причини і наслідки цих тенденцій. Напрями державної політики щодо їх подолання.

Проблеми якості робочої сили в Україні. Роль органів державного управління в підвищенні якості робочої сили. Необхідність докорінної зміни і значного посилення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Необхідність підвищення якості загальної і вищої освіти.

Тема 12. Глобалізація економіки і зайнятість населення.

Сутність економічної глобалізації. Внесення глобалізацією корективів у нерівномірність економічного розвитку. Глобалізація і загострення міжнародної конкуренції. Глобалізація та її вплив на соціально-трудова відносина. Глобалізація і доходи працюючих. Намагання роботодавців знижувати заробітну плату. Проблематичність принципу «однакова оплата за однакову працю». Загроза регулюванню ринку праці і децентралізації колективних переговорів.

Глобалізація і структура зайнятості. Методи впливу на пом'якшення наслідків глобалізації в галузі соціально-трудова відносин. Необхідний прорив в області структури зайнятості галузевої та індивідуальної диференціації доходів. Орієнтація соціальної політики України на визначення проблем продуктивної зайнятості. Політика зайнятості – вузловий центр усієї соціальної політики.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 16

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Кредитні модулі	Змістові модулі	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота
№1	Модуль 1				
	Тема 1. Предмет, об'єкти і суб'єкти державного регулювання зайнятості.	6	1	1	4
	Тема 2. Державна політика зайнятості в Україні.	8	2	1	5
	Тема 3. Ринок праці як сфера здійснення зайнятості.	8	1	1	6
	Тема 4. Механізми регулювання зайнятості.	8	2	1	5
№2	Тема 5. Попит і пропозиція праці.	8	1	1	6
	Тема 6. Безробіття і гнучкість ринку праці.	5	1	1	3
	МКР №1	2	X	2	X
	Разом змістовий модуль 1	45	8	8	29
	Модуль 2				
№3	Тема 7. Інформаційне і наукове забезпечення державного регулювання зайнятості.	6	1	1	4
	Тема 8. Правове забезпечення державного регулювання зайнятості.	8	2	1	5
	Тема 9. Організаційні методи державного регулювання зайнятості.	8	1	1	6
№3	Тема 10. Органи державного регулювання зайнятості. Профспілки на ринку праці.	8	2	1	5
	Тема 11. Особливості і проблеми зайнятості та безробіття в Україні.	8	1	1	6
	Тема 12. Глобалізація економіки і зайнятість населення.	5	1	1	3
	МКР №2	2	X	2	X
	Разом змістовий модуль 2	45	8	8	29
РАЗОМ		90	16	16	58

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 16

5. Теми практичних занять

Назва	Кількість годин
<i>Практичне заняття 1.</i> Державна політика зайнятості як об'єкт та предмет економічного аналізу.	2
<i>Практичне заняття 2.</i> Ринок праці та механізми регулювання зайнятості.	2
<i>Практичне заняття 3.</i> Безробіття: причини та наслідки в умовах ринку.	2
<i>Практичне заняття 4.</i> Інформаційне та правове забезпечення в системі державного регулювання зайнятості.	2
<i>Практичне заняття 5.</i> Методи та форми державного регулювання зайнятості.	2
<i>Практичне заняття 6.</i> Профспілковий рух та державні органи регулювання зайнятості.	2
<i>Практичне заняття 7.</i> Тенденції зайнятості та безробіття в Україні.	2
<i>Практичне заняття 8.</i> Вплив глобалізаційних процесів на національний ринок праці і зайнятість.	2
РАЗОМ	16

6. Завдання для самостійної роботи

Передбачається, що в період вивчення дисципліни студент самостійно розв'язує домашнє завдання, вивчає матеріал курсу в процесі підготовки до практичних занять та семінарів, а також в цілому перед сесією. Частка самостійної роботи при вивченні навчальної дисципліни складає 66 % (58 год).

7. Індивідуальні завдання

1. Формування словника термінів з проблем державного регулювання зайнятості.
2. Розробка теоретичних конструкцій та аналітичних моделей щодо державного регулювання зайнятості.

8. Методи навчання

Для досягнення мети викладання дисципліни «Державне регулювання зайнятості» необхідно є систематична навчально-пізнавальна робота студентів у формах: лекції, практичні заняття, семінарські заняття, консультації, самостійна робота.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 16

Під час викладання курсу використовуються методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності, інтегровані (універсальні) методи.

Використовуються такі традиційні методи навчання: словесні (розповідь-пояснення, бесіда, лекція), наочні (ілюстрація, демонстрація) та практичні (вправи, реферати тощо).

Під час викладання курсу використовуються: пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод, метод проблемного викладання, частково-пошуковий метод, з нетрадиційних - активні методи навчання: ділові та імітаційні ігри), дискусійні методи. Також використовується метод аналізу конкретних ситуацій як нетрадиційний метод навчання, якому властиві: наявність складної задачі чи проблеми, формулювання викладачем контрольних запитань з даної проблеми, обговорення можливих варіантів її вирішення.

З метою активізації навчання студентів значну увагу в курсі приділяється новітнім методам вивчення, зокрема, проблемним лекціям, кейс-методам, рольовим іграм, роботі в малих групах та командній роботі. Використання цієї технології дає змогу структурувати лекційні та практичні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття.

9. Методи контролю

Контроль складається з поточного контролю виконання студентами самостійної роботи та модульного контролю, контролю виконання індивідуальних завдань та семестрового контролю.

Модульний контроль здійснюється шляхом перевірки графіку відвідування студентами лекційних та практичних занять та опрацювання відповідного матеріалу (у випадку пропуску занять), перевірки домашніх завдань, усного та письмового опитування і завершується написанням модульної контрольної роботи.

Семестровий контроль здійснюється шляхом складання екзамену.

Схема нарахування балів Критерії оцінювання модульного контролю*

Форма контролю	Максимальна кількість балів
Всього за блок змістовних модулів 1	50
– перевірка домашніх завдань	5
– оцінювання відвідування	5
– усні опитування	5
– письмові опитування	10
Модульна контрольна робота № 1	25

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 16

Всього за блок змістовних модулів 2	50
– перевірка домашніх завдань	5
– оцінювання відвідування	5
– усні опитування	5
– письмові опитування	10
Модульна контрольна робота № 2	25

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Правильна відповідь на тестові питання	0,5 балів
Кількість тестових питань	50
Максимальна кількість балів	25

Підсумковий контроль

1. Оцінювання якості засвоєння дисципліни за всіма видами навчальних занять проводиться без участі студента на підставі усіх попередніх модульних контролів, що передбачені навчальним планом шляхом визначення середньозваженого балу (округленого до сотих) результатів модульних контролів.

2. Загальна кількість балів та результати семестрового контролю доводяться до відома студента. При проведенні підсумків семестрового контролю необхідно враховувати наступне:

- у разі, якщо студент погоджується з результатом контролю, відповідна кількість балів та оцінка (за національною шкалою та шкалою ECTS) виставляються у відомість;

- у разі, якщо студент отримав від 0 до 59 балів, то у відомість за національною шкалою виставляється оцінка “незадовільно” (“F” та “FX” відповідно до шкали ECTS);

- у разі, якщо студент, який отримав позитивну оцінку за результатами модульного контролю, має бажання підвищити результати семестрового контролю, то він складає екзамен зі всього курсу під час сесії (за розкладом), результати якого виставляються у відомість.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Критерії оцінювання
<i>За кожен правильну відповідь на тестове питання студент отримує 1 бал</i>
<i>Кількість тестових питань у екзаменаційній роботі – 100</i>
<i>Максимальна кількість балів – 100</i>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 16

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота												Сума
Змістовні модулі (ЗМ)												
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5	ЗМ6	ЗМ7	ЗМ8	ЗМ9	ЗМ10	ЗМ11	ЗМ12	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	
8	9	9	9	8	7	9	8	7	8	9	9	

11. Рекомендована література

Базова література:

1. Державне та регіональне управління : навчальний посібник / С. І. Архієреєв, Н. Н. Губанова, О. В. Кузьменко, А. С. Митрофанова ; за ред. проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2018. 128 с.
2. Державне та регіональне управління : підручник / Є.Г. Карташов, В.В. Євдокимов, І.О. Драган, О.І. Дацій та ін.; за заг.ред. Є.Г. Карташова. К., 2019. 223 с.
3. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч. посіб. / О. В. Безпалько та ін.; за заг. ред. О. В. Безпалько. – К. : Кафедра, 2020. 310 с.
4. Ільч Л.М., Акіліна О.В. Економіка праці та соціально-трудова відносини : підручник. К. : Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. 952 с.
5. Павлюк Т.І. Ринок праці: теорія, методологія, практика: монографія. Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. 212 с.
6. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник / А.О. Дегтяр, О.А. Дегтяр, Х.І. Калашнікова, М.К. Гнатенко. Харків : НАУ «ХАІ», 2021. 128 с.
7. Публічне управління у сфері зайнятості в Україні у контексті євроінтеграції: проблеми, ефективність, інноваційність, результативність:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 15 / 16

колективна монографія / за наук. ред. д. держ. упр. Р.В. Войтович та К.В. Дубич. Київ, 2020. 480 с.

Допоміжна література:

1. Закон України від 05 грудня 2019 р. № 341-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо формування державної політики у сфері праці, трудових відносин, зайнятості населення та трудової міграції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341-20#Text>
2. Біль М.М., Левицька О.О. Потенціал активізації зайнятості населення об'єднаних територіальних громад західних та центральних областей України. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7518>
3. Гнатенко В. Загрози економічній безпеці держави в умовах глобалізації. *Аспекти публічного управління*. 2021, Том 9, № 1. С. 55-62.
4. Гнатенко В. Основні складові економічної безпеки держави. *Науковий вісник: Державне управління*. 2021, №1 (7). С. 66-82.
5. Дяченко М.І., Василенко О.П. Державне управління зайнятістю населення регіону. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 2. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1183>
6. Парубець О.М., Сугоняко Д.О. Концепція розвитку системи соціального захисту населення в умовах інформатизації економіки та суспільства. *Підприємництво та інновації*. 2019, № 10. С. 129-135.
7. Положення про Державну службу зайнятості, затверджене наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 16 грудня 2020 року № 2663. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1305-20#Text>
8. Постанова Кабінету Міністрів України № 397 від 21 квітня 2021 року «Деякі питання сприяння економічній самостійності малозабезпечених сімей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/397-2021-%D0%BF#Text>
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2020 р. № 206 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо передачі окремих повноважень від Міністерства соціальної політики до Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства у сфері зайнятості населення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/206-2020-%D0%BF#Text>
10. Тиха О. І. Державне регулювання сфери соціального захисту: переваги і слабину. *Молодий вчений*. 2018. №11. С. 494-500.
11. Філіпчук В.Р. Соціальний захист населення: зміст категорії та відповідність викликам глобалізації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018, Випуск 20, частина 3, С. 106–110.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф.-31.07- 05.01/232.00.1/Б/ОК26- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 16

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
4. Кабінет міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.
URL: <http://www.me.gov.ua/>
6. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України.
URL: <http://mtu.gov.ua>
7. Українське законодавство та правові інформаційні ресурси. URL:
<http://www.liga.net>
8. Національна бібліотека ім. Вернадського (електронний каталог наукової періодики). URL: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
9. Інтернет-портал для управлінців. URL: <http://www.management.com.ua/>